

การพยาบาล

กับการประยุกต์ใช้ ศาสตร์การแพทย์แผนไทย

WY100
อ519ก
2567
ฉ.1

การพยาบาลกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์

๗055522

ห้องสมุด วพบ. สุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัชฌา วารีย์

คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ

Knowledge application of nursing care with Thai Traditional Medicine

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คำนิยม	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
บทที่ 1 ระบบสุขภาพด้วยการแพทย์ทางเลือกและศาสตร์การแพทย์แผนไทย	
1.1 บทนำ	3
1.2 ความหมายและองค์ประกอบของระบบสุขภาพ	3
1.3 ยุทธศาสตร์ระบบสุขภาพการแพทย์ทางเลือก	5
1.4 แผนปฏิบัติการราชการรายปี (พ.ศ. 2566) ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	7
1.5 ความหมายของการแพทย์ทางเลือก	11
1.6 ความสำคัญและประโยชน์ของการแพทย์ทางเลือก	12
1.7 ประเภทและปัจจัยในการใช้การแพทย์ทางเลือก	15
1.8 ตัวอย่างการนำการแพทย์ทางเลือกประยุกต์ใช้กลุ่มโรคเรื้อรังในโรคเบาหวาน	18
1.9 สรุป	20
1.10 เอกสารอ้างอิง	22
บทที่ 2 ศาสตร์การแพทย์แผนไทย	
2.1 บทนำ	27
2.2 วิวัฒนาการของการแพทย์แผนไทย	27
2.3 ความหมายและความสำคัญของศาสตร์การแพทย์แผนไทย	29
2.4 แนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยการเกิดโรคในศาสตร์การแพทย์แผนไทย	33
2.5 ประเภทของการแพทย์แผนไทย	38
2.6 ระบบบริการการแพทย์แผนไทย	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พระราชบัญญัติวิชาชีพ	53
2.8 การให้บริการการแพทย์แผนไทยในสถานพยาบาลของรัฐ	60
2.9 สรุป	62
2.10 เอกสารอ้างอิง	64
บทที่ 3 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพ แบบองค์รวม	
3.1 บทนำ	71
3.2 ความหมายของพยาบาล วิวัฒนาการพยาบาล การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม	71
3.3 พยาบาลกับการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม	77
3.4 การประยุกต์การทำงานของพยาบาลในหน่วยงานการแพทย์แผนไทย	82
3.5 การจัดการเรียนการสอนพยาบาลในศาสตร์การแพทย์แผนไทย แบบองค์รวม	86
3.6 กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิถีสุขภาพทางเลือก	89
3.7 สรุป	92
3.8 เอกสารอ้างอิง	93
บทที่ 4 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในการสร้างเสริมสุขภาพ	
4.1 บทนำ	99
4.2 ความหมายของสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ แนวคิด ความสำคัญ	99
4.3 ทฤษฎีการสร้างเสริมสุขภาพ	104
4.4 ปัจจัยการสร้างเสริมสุขภาพ	106
4.5 การสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย	107
4.6 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทย ในการสร้างเสริมสุขภาพ	108

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.7 ตัวอย่างพยาบาลกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทย ในการสร้างเสริมสุขภาพ	112
4.8 สรุป	114
4.9 เอกสารอ้างอิง	116
บทที่ 5 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในการป้องกัน ดูแล และรักษากลุ่มโรคเรื้อรัง	
5.1 บทนำ	121
5.2 ความหมายของกลุ่มโรคเรื้อรัง	121
5.3 สาเหตุและกระบวนการเกิดโรคเรื้อรัง	122
5.4 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์ไทยในการป้องกัน ดูแล และรักษาโรคเบาหวาน	124
5.5 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในการป้องกัน ดูแล และรักษาโรคหลอดเลือดสมอง	134
5.6 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์ไทยในการป้องกัน ดูแล และรักษาโรคความดันโลหิตสูง	137
5.7 กรณีศึกษาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะความดันโลหิตสูง ด้วยการแพทย์แผนไทย	145
5.8 สรุป	148
5.9 เอกสารอ้างอิง	149
บทที่ 6 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในกลุ่มโรคเป้าหมาย ระดับทุติยภูมิ	
6.1 บทนำ	155
6.2 กลุ่มโรคเป้าหมายในระดับทุติยภูมิ	155
6.3 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคไมเกรน	156

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคภูมิแพ้ ทางเดินหายใจส่วนต้น	161
6.5 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคข้อเข่าเสื่อม	163
6.6 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทย ในโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต	169
6.7 กรณีศึกษาพยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทย ในโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต	173
6.8 สรุป	175
6.9 เอกสารอ้างอิง	177
บทที่ 7 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในกลุ่มผู้ป่วยระยะยาว กลุ่มผู้ป่วยมะเร็ง กลุ่มผู้ป่วยติดเตียง และกลุ่มหญิงมีครรภ์	
7.1 บทนำ	183
7.2 ความหมายของผู้ป่วยระยะยาวด้านสาธารณสุข	183
7.3 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทย ในกลุ่มผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย	184
7.4 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง	192
7.5 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในกลุ่มหญิงมีครรภ์	197
7.6 กรณีศึกษากระบวนการพยาบาลในการดูแลรักษาผู้ป่วยมะเร็ง ระยะสุดท้าย	204
7.7 สรุป	208
7.8 เอกสารอ้างอิง	209
บทที่ 8 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในการใช้ยาสมุนไพร	
8.1 บทนำ	215
8.2 ความหมายของสมุนไพรและยาสมุนไพร	215
8.3 ทฤษฎีเภสัชกรรมไทย	216

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8.4 ทฤษฎี สรรพคุณสมุนไพร	221
8.5 สมุนไพรในสาธารณสุขมูลฐาน	223
8.6 สมุนไพรบัญชียาหลักแห่งชาติ	228
8.7 เปรียบเทียบยาแผนปัจจุบันกับสมุนไพรบัญชียาหลักแห่งชาติ	231
8.8 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในการใช้ยาสมุนไพร	257
8.9 กรณีศึกษาการให้ยาสมุนไพรแก่ผู้ป่วยตามหลักมาตรฐาน การให้ยาสำหรับพยาบาล	261
8.10 สรุป	263
8.11 เอกสารอ้างอิง	265
บทที่ 9 พยาบาลกับการประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคติดเชื้อ	
9.1 บทนำ	269
9.2 ความหมายและประเภทของโรคติดเชื้อ	269
9.3 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคซาร์ส	270
9.4 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคไข้หวัดนก	272
9.5 พยาบาลประยุกต์ใช้ศาสตร์การแพทย์แผนไทยในโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019	274
9.6 แนวทางปฏิบัติในการป้องกัน การรักษา ควบคุมการระบาด ในโรคติดเชื้อ	278
9.7 เปรียบเทียบขั้นตอนกระบวนการดูแลผู้ป่วยระหว่าง การแพทย์แผนไทย และพยาบาล	281
9.8 กรณีศึกษาการใช้กระบวนการพยาบาลในการรักษาโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้วยการแพทย์แผนไทย	282
9.9 สรุป	290
9.10 เอกสารอ้างอิง	292

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 10 ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับพยาบาลประยุกต์ใช้การแพทย์แผนไทย	
ดูแลผู้สูงอายุภาวะความดันโลหิตสูง	
10.1 บทนำ	297
10.2 ด้านปัญหาของตัวอย่างงานวิจัย	298
10.3 ด้านกระบวนการของตัวอย่างงานวิจัยที่นำมาแก้ปัญหา วิธีการศึกษา	299
10.4 ด้านผลการศึกษาของตัวอย่างงานวิจัย (ประชากรกลุ่ม)	304
10.5 ด้านผลการศึกษาพื้นที่จริงของตัวอย่างงานวิจัยที่เหมาะสม	307
10.6 ผลกระทบของตัวอย่างงานวิจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม	310
10.7 สรุปตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับพยาบาลประยุกต์ใช้ การแพทย์แผนไทยดูแลผู้สูงอายุภาวะความดันโลหิตสูง	313
10.8 เอกสารอ้างอิง	316

ดัชนี

ประวัติผู้เขียน

